

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова Приймальної комісії



О.В. Поркуян
2025 р.

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування

для прийому на навчання для здобуття освітнього ступеня **PhD**

зі спеціальності К 10 Цивільна безпека

за освітньою програмою «Цивільна безпека»

на основі здобутого раніше освітнього ступеня бакалавра (магістра)

Програма складена на підставі робочого навчального плану спеціальності зі спеціальності К 10 Цивільна безпека за освітньою програмою «Цивільна безпека».

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

доц. Захарова О.І.


(підпис)

проф. Тарасов В.ІО.


(підпис)

ПОГОДЖЕНО:

доц. Мазнев Є.О.


(підпис)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою вступного випробування до аспірантури зі спеціальності К 10 «Цивільна безпека» є в комплексна перевірка знань вступників, які вони отримали в результаті вивчення циклу дисциплін, передбачених освітньо-професійною програмою і навчальними планами та відповідності освітньо-кваліфікаційному рівню «магістр», «спеціаліст». До участі у вступних випробуваннях допускаються кандидати, які дотрималися усіх норм і правил, передбачених чинним законодавством, зокрема Правил прийому на навчання до Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (додаток 9 до Правил прийому СНУ ім. В. Даля).

Програма включає опорні питання нормативних вузівських навчальних курсів „Охорона праці в галузі“, „Цивільна захист“, передбачає обізнаність фахівців з фундаментальними засадами захисту населення, територій, навколишнього природного середовища, майна, матеріальних і культурних цінностей від надзвичайних ситуацій та інших небезпечних подій, запобігання виникненню таких ситуацій та подій, ліквідацію їх наслідків, надання допомоги постраждалим, здійснення державного нагляду (контролю) у сфері цивільної безпеки.

Оцінювання відповідей пошукувачів проводиться за існуючими сталими вимогами і нормами, а також: з урахуванням:

- публічного „захисту“ фахівцем дослідницького задуму, який відображено в науковому рефераті з обраної теми дисертаційного дослідження;
- об'єктивності „бачення“ процесів й закономірностей небезпечних та шкідливих виробничих чинників, котрі виявляються під час виробництва і експлуатації машин, механізмів у процесі трудової діяльності людини;
- сформованості науково-педагогічного стилю мислення особистості;
- вміння розв'язувати комплексні проблеми цивільної безпеки на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності;
- схильність до наукової і педагогічної творчості.

Комплектація екзаменаційних білетів передбачає системне відображення вузлових питань з зазначених складових частин програми.

ОСНОВНИЙ ВИКЛАД

Повний перелік тем з відповідних дисциплін, які виносяться на фахове вступне випробування для вступу на третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти для здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 263 «Цивільна безпека», наведено нижче.

Тема 1. Законодавча та нормативна база цивільної безпеки

Зміст теми. Основні положення у галузі цивільної безпеки в рамках законодавчих та нормативно-правових актів: Закону України «Про охорону праці», Кодексу законів про працю України, Кодексу цивільного захисту України, Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування», Порядку проведення розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві та міжнародних стандартів.

Тема 2. Система управління охороною праці підприємствах та галузях

Зміст теми. Основні вимоги до побудови і функціонування системи управління охороною праці. Людський чинник у системі людина – технічна система – виробниче середовище з підвищення безпеки праці. Забезпечення функціонування та побудова системи управління. Елементи системи. Політика в галузі охорони праці. Планування. Впровадження, функціонування, перевірки та коригувальні дії. Методології здійснення державного нагляду та громадського контролю за дотриманням вимог охорони праці.

Тема 3. Розслідування, облік та аналіз нещасних випадків, професійних захворювань та аварій

Зміст теми. Органи державного нагляду у сфері цивільної безпеки. Методи обліку, аналізу, прогнозу та соціально-економічних наслідків аварійності, виробничого травматизму та професійної захворюваності.

Тема 4. Виробнича санітарія

Зміст теми. Загальні підходи до оцінки умов праці та забезпечення належних, безпечних і здорових умов праці. Фізичні, фізико-хімічні, біологічні та соціально-економічні процесів, що визначають умови праці, встановлення взаємозв'язків із шкідливими та небезпечними факторами виробничого середовища. Раціональне застосування та оптимізація параметрів способів, систем та засобів колективного та

індивідуального захисту працівників від впливу шкідливих та небезпечних факторів. Методи соціальної та економічної оцінки ефективності способів та засобів забезпечення безпеки, збереження здоров'я працівників. Організаційно-технічне та ергономічне забезпечення робочих місць.

Тема 5. Загальні питання виробничої безпеки

Зміст теми. Основні вимоги безпеки до виробничих процесів та обладнання. Санітарно-захисні зони підприємств. Розташування промислового майданчика підприємства, до виробничих та допоміжних приміщень. Енерго- та водопостачання, каналізація, транспортні комунікації. Оцінка технічного стану зовнішніх та внутрішніх інженерних мереж та споруд. Організація робочих місць з урахуванням вимог безпеки.

Тема 6. Електрична безпека

Зміст теми. Небезпека дії та захист. Організація безпечної експлуатації електроустановок. Технічні засоби забезпечення безпеки при експлуатації електрообладнання.

Тема 7. Пожежна безпека виробництв

Зміст теми. Пожежна безпека технологічного устаткування, електрообладнання, систем опалення, вентиляції. Пожежна профілактика при проектуванні і експлуатації промислових об'єктів, будинків, споруд, технологічного обладнання. Пожежна сигналізація і зв'язок. Власні дії людини під час пожежі.

Тема 8. Моніторинг та профілактика надзвичайних ситуацій

Зміст теми. Ідентифікації та паспортизації об'єктів господарювання щодо визначення потенційної небезпеки. Визначення та аналіз небезпек. Превентивне та оперативне (аварійне) планування заходів щодо зниження ризиків і зменшення масштабів надзвичайної ситуації. Виявлення небезпечних речовин та критичних умов їх прояву. Засоби гасіння пожеж. Шляхи і способи підвищення стійкості роботи промислових об'єктів. Забезпечення надійного захисту та життєзабезпечення виробничого персоналу. Інформаційні системи та технології.

Подана в кінці програми рекомендована література для самостійного опрацювання носить орієнтований характер і не виключає власних ініціатив пошукувачів у їх доборі та використанні.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Конституція України [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254-80> – Назва з екрану.

Закон України «Про охорону праці» [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2694-12> – Назва з екрану

Кодекс законів про працю України [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/322-08> – Назва з екрану.

Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1105-14> – Назва з екрану.

Загальні вимоги стосовно забезпечення роботодавцями охорони праці працівників (Наказ МНС України № 67 від 25.01.2012 р.) [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0226-12/print1475421898988983> – Назва з екрану.

Порядок проведення розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1232-2011-%D0%BF> – Назва з екрану.

Рекомендації щодо побудови системи управління охороною праці на виробництві [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Держгірпромнагляду. – Режим доступу: <http://www.dnopr.gov.ua/index.php/uk/normativnabaza/nakazi/1261-849> – Назва з екрану.

Санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень: ДСН 3.3.6.042-99. – [Чинний від 1999-12-01]. – [Електронний ресурс] / Офіційний сайт нормативно-директивних документів МОЗ України. – Режим доступу: <http://mozdocs.kiev.ua/view.php?id=1972> – Назва з екрану.

Санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку: ДСН 3.3.6.037-99. — [Чинний від 1999—12—01]. — [Електронний ресурс] / Офіційний сайт

нормативно-директивних документів МОЗ України. – Режим доступу: <http://mozdocs.kiev.ua/view.php?id=1789> – Назва з екрану.

Санітарні норми виробничої загальної та локальної вібрації: ДСН 3.3.6.039-99. — [Чинний від 1999—12—01]. — [Електронний ресурс] / Офіційний сайт нормативно-директивних документів МОЗ України. – Режим доступу: <http://mozdocs.kiev.ua/view.php?id=1862> – Назва з екрану.

Методика ідентифікації потенційно небезпечних об'єктів (Наказ МНС України 23.02.2006 N 98) [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0286-06>– Назва з екрану.

Класифікаційні ознаки надзвичайних ситуацій (Наказ МНС України 22.04.2003 N 119) [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0040-13> – Назва з екрану.

Жидецький В.Ц. Основи охорони праці / В.Ц. Жидецький, В.С. Джигірей, О.В. Мельников. – Львів: Афіша, 2000. – 349 с.

Березуцький В.В. Основи охорони праці: Навчальний посібник / За ред. проф. В.В. Березуцького. – Х.: Факт, 2005. – 480 с.

Охорона праці в галузі : навч. посіб. / П.С. Атаманчук, В.В. Мендерецький, О.П. Панчук, Р.М. Білик. – К.:ЦУЛ, 2018. – 322с.

Кодекс усталеної практики МОП: Безпека та гігієна праці під час розробки вугільних родовищ підземним способом. Міжнародне бюро праці – Київ, 2018 с.

Васійчук В.О. Основи цивільного захисту: Навч. посібник / В.О. Васійчук, В.Є. Гончарук, С.І. Качан, С.М. Мохняк. - Львів, 2010.- 384 с.

Основи охорони праці : навч. посіб. / С. В. Сукач та ін. – Кременчук : КрНУ ім. Михайла Остроградського, 2020. – 256 с.

Моніторинг, моделювання, керування рівнями фізичних чинників приміщень промислового та цивільного призначення: монографія / Сукач С. В. та ін. – Кременчук: НОВАБУК, 2022. – 240 с.

Моніторинг умов праці / Голінько В.І., Чеберячко С.І., Шибка М.В., Яворська О.О. – Д.: ДВНЗ «Національний гірничий університет». 2012. – 230с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ СПІВБЕСІДИ

вступного фахового випробування для осіб, які відповідно до Правил прийому на навчання до Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (додаток 9 до Правил прийому СНУ ім. В. Даля) вступають для навчання на третьому освітньо-науковому рівні вищої освіти на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю К 10 Цивільна безпека.

Співбесіда проводиться в усній формі, результат її заноситься у протокол, відомість співбесіди та в екзаменаційний аркуш.

Абітурієнт повинен дати відповідь в аркуші співбесіди у письмовій формі на 3 запитання відповідно до Програми, правильно сформулювати відповіді на задані запитання з використанням відповідної термінології та символіки в необхідній логічній послідовності.

Кількість балів	Вимоги до рівня знань
100-90	- розкриті і точно вжиті основні поняття; - сутність питання розкрито повно, розгорнуто, логічно пов'язано; - використані приклади, що ілюструють теоретичні положення; - представлені різні точки зору на проблему; - відповіді обґрунтовані і послідовні; - повно і оперативно надано відповіді на додаткові запитання.
89-74	- розкриті основні поняття; - сутність питань розкрита повно, логічно пов'язано; - використані приклади, що ілюструють теоретичні положення; - представлені різні точки зору на проблему; - відповіді обґрунтовані і послідовні; - повно і оперативно надано відповіді на додаткові запитання
73-60	- розкрита тільки менша частина основних понять; - не точно використані основні категорії і поняття; - не повно дані відповіді за змістом питань; - не наведено приклади, які б ілюстрували теоретичні положення; - діалог з екзаменатором не вийшов; - виникли проблеми в обґрунтуванні висновків, аргументацій; - немає відповіді на більшість додаткових питань
59-0	- не розкрито жодне з основних понять; - не дані основні визначення категорій і понять дисципліни; - допущені суттєві неточності і помилки при викладі матеріалу.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ПРЕЗЕНТАЦІЇ ДОСЛІДНИЦЬКИХ ПРОПОЗИЦІЙ ЧИ ДОСЯГНЕНЬ

осіб, які відповідно до Правил прийому на навчання до Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (додаток 9 до Правил прийому СХУ ім. В. Даля) вступають для навчання на третьому освітньо-науковому рівні вищої освіти на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю К 10 Цивільна безпека.

Презентація дослідницьких пропозицій чи досягнень надається до Приймальної комісії СХУ ім. В. Даля вступником разом з необхідним переліком документів особисто, визначені Правилами прийому терміни. Правила оформлення презентації дослідницьких пропозицій чи досягнень визначено Програмою у формі співбесіди, результат її заноситься у протокол, відомість співбесіди та в екзаменаційний аркуш.

Кількість балів	Вимоги до рівня презентації дослідницьких пропозицій чи досягнень
100-90	- викладений матеріал відповідає темі презентації та повністю її розкриває; - презентація оформлена відповідно до вимог з використанням відповідної термінології та символіки в необхідній логічній послідовності; - презентація містить відомості про наукове дослідження, яке планується виконуватися: актуальність, мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, наукову новизну, очікуваний практичний результат та галузь застосування. - глибина розкриття теми, ступінь вирішення поставлених завдань, завершеність дослідження відповідає сучасному рівню; - відповіді обґрунтовані; - презентація ґрунтується на аналізі літературних джерел щодо обраної тематики дослідження (за останні 5-7 років).
89-74	- викладений матеріал відповідає темі презентації дослідницьких пропозицій; - презентація оформлена відповідно до вимог; - презентація містить відомості про наукову новизну та практичну цінність досліджень; - глибина розкриття теми, ступінь вирішення поставлених завдань, завершеність дослідження відповідає сучасному рівню; - відповіді обґрунтовані; - презентація ґрунтується на аналізі літературних джерел щодо обраної тематики дослідження (за останні 5-7 років).
73-60	- викладений матеріал відповідає темі презентації дослідницьких пропозицій; - презентація оформлена відповідно до вимог, але відсутній стиль викладення; - в презентації не достатньо обґрунтовано відомості про наукову новизну та практичну цінність досліджень; - глибина розкриття теми, ступінь вирішення поставлених завдань, завершеність дослідження наведені не логічно та потребують значних роз'яснень; - презентація не достатньо ґрунтується на аналізі літературних джерел щодо обраної тематики дослідження (за останні 5-7 років).
59-0	- викладений матеріал не відповідає темі презентації; - презентація не оформлена відповідно до вимог; - презентація не містить відомості про наукову новизну та практичну цінність досліджень; - тема не розкрита; - в презентації відсутній на аналізі літературних джерел щодо обраної тематики дослідження (за останні 5-7 років).

ПРЕЗЕНТАЦІЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ ПРОПОЗИЦІЙ

вступника в аспірантуру на здобуття ступеня доктора філософії

ПІБ _____

на тему: «_____»

Актуальність (огляд літератури щодо обраної теми дослідження).

Мета:

Завдання:

Об'єкт дослідження:

Предмет дослідження:

Методи дослідження.

Наукова новизна.

Очікуваний практичний результат та галузь застосування.

Список літератури (за останні 5-7 років).

Вступник _____

ПІБ